

Arkivnr: 2018/8502-1

Saksbehandlar: Annbjørg Laupsa

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		17.04.2018
Utval for opplæring og helse		17.04.2018
Fylkesutvalet		03.05.2018

Fråfall og oppfølging - tiltak

Samandrag

Fylkesrådmannen viser til følgjande verbalpunkt frå budsjettvedtak 2018 - oppfølging opplæringsavdelinga, jfr. møteprotokoll frå fylkestinget 12.12.17:

«I kvalitetsmeldinga for 2016 går det fram at oppfølgingstenesta ikkje får kontakt med 7% av elevane som skal ha oppfølging. Rådmannen vert beden om å gjennomføre tiltak slik at ein kan garantera at alle elevar vert kontakta og får eit tilbod dersom dei ynskjer det.»

I denne saka vil fylkesrådmannen kort presentera Oppfølgingstenesta (OT) i Hordaland og den målgruppa tenesta har eit lovpålagt ansvar overfor. Saka vil synleggjera korleis tenesta arbeider, og eksisterande ressursar i OT er tekne med for å visa breidda i tilbodet til ungdomane. Statistikk og bruk av kodeverk står sentralt i arbeidet.

OT står overfor utfordringar i arbeidet med å nå fram til ungdomane som er i ferd med å falla ut av opplæringssystemet, og det vert lagt ned mykje arbeid for å få kontakt med målgruppa «ukjent aktivitet» (OTUK). Tidleg kontakt og gode tiltak er viktig førebyggjande arbeid sett i eit folkehelseperspektiv.

Framstillinga i denne saka syner at OT i Hordaland har system og tiltak som kan garantera at alle unge i målgruppa vert kontakta.

Flytskjema som viser korleis tilsette i OT arbeider, er lagt ved som vedlegg.

Økonomi: I eit samfunnsperspektiv vil ungdom i aktivitet ha ein vesentleg økonomisk gevinst.

Klima: Ingen effekt

Folkehelse: Tidleg kontakt og gode tiltak er viktig førebyggjande arbeid sett i eit folkehelseperspektiv

Regional planstrategi: Ingen effekt

Forslag til innstilling

Fylkesutvalet tek saka til orientering.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Vedlegg: Flytskjema

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 27.03.2018

Kort presentasjon av Oppfølgingstenesta (OT) i Hordaland.

Ungdom, føresette og andre kan ta direkte kontakt med Oppfølgingstenesta (OT) utan tilvising. Skulane skal kalla inn til avklaringsamtale der OT deltek, så snart det vert kjent at ein ungdom står i fare for å avbryta opplæringa.

Tenesta tilbyr både rettleiing og aktivitet og har eigne tiltak og/eller koordinerer tiltak for at ungdomane skal koma i aktivitet.

Hordaland fylkeskommune har 16 OT- rådgjevarar, ein OT- leiar og ein kontortilsett i tenesta; totalt 17,10 årsverk.

Oppfølgingstenesta si målgruppe

Målgruppa til OT er ungdom med rett til opplæring etter § 3-1 i opplæringslova som ikkje er i opplæring eller i arbeid. Tilbodet om oppfølging gjeld til og med det skuleåret ungdommen fyller 21 år.

OT skal sørgja for at all ungdom som tilhøyrer målgruppa, får tilbod om kompetansefremjande opplæring, arbeid eller aktivitet, jf. *Forskrift til opplæringslova* § 13-2. Tilboda skal føre fram til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse innanfor vidaregåande opplæring. OT pliktar å ha oversyn over alle i målgruppa (*Forskrift til opplæringslova* §13-3).

Målgruppa er delt inn i kategoriane:

1. Ukjent aktivitet - kode OTUK
2. Under oppfølging og rettleiing
3. I aktivitet
4. Avklart

Omfang - begge kjønn

 Du ser på: **Begge kjønn** (kjønn), **Alle aldersgrupper** (aldersgruppe), **Alle tilmeldingskoder** (tilmeldingskode)

Målgruppekode - Statusgruppekode - Statuskode	Juni 2017		November 2017		Februar 2018	
	Hele landet	Hordaland	Hele landet	Hordaland	Hele landet	Hordaland
- I målgruppe	17 978	1 920	13 747	1 593	15 316	1 858
+ Ukjent aktivitet	1 014	148	2 309	319	1 528	233
+ Under oppfølging og veiledning	4 191	467	3 259	339	3 738	465
+ I aktivitet	8 029	771	5 203	660	6 379	772
+ Avklart	4 744	534	2 976	275	3 671	388

Nasjonale tal frå februar 2018 syner at 15316 ungdomar er i OT si målgruppe, av desse 1858 i Hordaland.

Tal frå Hordaland i november 2017 viser 319 ungdomar med ukjent aktivitet, medan talet er redusert til 233 ungdomar i februar 2018.

Omfang – fordelt på kjønn

i Du ser på: **Gutt** (kjønn), **Alle aldersgrupper** (aldersgruppe), **Alle tilmeldingskoder** (tilmeldingskode)

Maalgruppekode - Statusgruppekode - Statuskode	Juni 2017		November 2017		Februar 2018	
	Hele landet	Hordaland	Hele landet	Hordaland	Hele landet	Hordaland
- I målgruppe	10 368	1 073	8 008	920	8 805	1 037
+ Ukjent aktivitet	647	90	1 414	193	938	150
+ Under oppfølging og veiledning	2 561	281	1 990	203	2 243	273
+ I aktivitet	4 829	458	3 122	387	3 818	436
+ Avklart	2 331	244	1 482	137	1 806	178

< >

i Du ser på: **Jente** (kjønn), **Alle aldersgrupper** (aldersgruppe), **Alle tilmeldingskoder** (tilmeldingskode)

Maalgruppekode - Statusgruppekode - Statuskode	Juni 2017		November 2017		Februar 2018	
	Hele landet	Hordaland	Hele landet	Hordaland	Hele landet	Hordaland
- I målgruppe	7 610	847	5 739	673	6 511	821
+ Ukjent aktivitet	367	58	895	126	590	83
+ Under oppfølging og veiledning	1 630	186	1 269	136	1 495	192
+ I aktivitet	3 200	313	2 081	273	2 561	336
+ Avklart	2 413	290	1 494	138	1 865	210

Tal i tabellen viser fordeling mellom kjønn der det går fram at fleire gutar enn jenter er i målgruppa.

Kjelde: <https://statistikkportalen.udir.no/vgs/Pages/Statusgruppe.aspx>

Kva betyr det at ein ungdom er ukjent for Oppfølgingstenesta?

OT legg ned store ressursar for å få kontakt med ungdomar som er koda som OTUK (= ukjent aktivitet). Dette arbeidet pågår gjennom heile skuleåret. OT samarbeider internt med opplæringsavdelinga og dei vidaregåande skulane, og eksternt med NAV, barnevernstenesta, helseinstitusjonar og kommunar for å få kontakt med ungdomane.

OT nyttar kodeverket frå Utdanningsdirektoratet (Udir). Omkoding til oppfølging og veiledning (OTOV) blir ikkje gjort før det er etablert kontakt med ungdomen.

«OTUK – Ukjent aktivitet

- Koden brukes som første OT-statuskode for ungdommer som ikke har søkt, takket nei, ikke har møtt ved skole-/lærestart eller ungdom som slutter i skole/lære.
- Koden skal stå inntil oppfølgingstjenesten har etablert kontakt med ungdommen.
- Utsendelse av brev/sms/e-post og lignede **uten** svar eller tilbakemelding fra ungdommen, regnes ikke som å ha etablert kontakt med ungdommen.
- For ungdom under 18 år kan i enkelte tilfeller foresattes tilbakemelding om ungdommens situasjon, regnes som å ha etablert kontakt. For eksempel hvis sykdom eller soning vanskeliggjør kontakt med ungdommen»

(Utdrag fra UDIR sitt kodeverk)

Koden *Ukjent aktivitet* (OTUK) betyr **ikkje** at OT ikkje veit kven ungdomane er. OT har både namn, alder, folkeregistrert adresse og det mobilnummeret ungdomane sjølv har oppgitt.

Som utdraget frå Udir viser, skal alle i målgruppa kontaktast via brev (informasjonsbrev til føresette til ungdom under 18 år), tekstmelding og telefon. Når 233 ungdomar i februar 2018 står med ukjend aktivitet (OTUK), tyder det at desse ikkje har svart på brev, telefon og/eller tekstmelding frå OT. Dei har heller ikkje gjeve tilbakemelding om kva for ein aktivitet dei eventuelt er i.

Korleis arbeider Oppfølgingstenesta for å få kontakt med dei som har ukjent aktivitet?

Kontakt med utgangspunkt i inntakslistene

Kvar haust får OT overført inntakslistar over alle som ikkje har fått læreplass eller er i annan aktivitet. Listene vert oppdaterte etter at skulane har meldt inn frammøte til opplæringsavdelinga (Inntakskontoret). Då byrjar arbeidet med omkodning. Listene vert oppdaterte gjennom heile skuleåret. I september mottok fylkeskommunen listene frå dei private vidaregåande skulane, og i oktober går det brev ut til dei ein ikkje har oppnådd kontakt med. Føresette til ungdom under 18 år får brev. Denne kontakten vert følgd opp med tekstmelding etter om lag to veker, der dei får høve til å svara via chat. (Vedlagt flytskjema, utarbeidd av OT som syner korleis denne chatte-tenesta er organisert).

Etter at aktiviteten vist i flytskjema er gjennomført, held arbeidet med å etablere kontakt fram. Døme på denne type arbeid er bruk av 1881, «gule sider», telefonkontakt med tidlegare skular, telefon til føresette til ungdom under 18 år og bruk av e-post, der e-postadressa er kjend.

Samarbeid med NAV

NAV Hordaland og Hordaland fylkeskommune har ein overordna samarbeidsavtale som vert fornya kvart 3.år. Denne vart sist fornya i januar 2017.

Det er etablert årlege fagsamlingar mellom ungdomskontaktane i NAV stat og NAV kommune, OT-koordinatorane og tilsette i fagopplæring. Samlingane vert innleia av fylkesdirektør opplæring og fylkesdirektør i NAV, der begge legg stor vekt på etterleving av samarbeidsavtalen og på den heilskaplege oppfølginga etatane har eit felles ansvar for.

For den daglege overvakinga av korleis avtalen vert følgd opp, er det etablert eit leiarforum på fylkesnivå der ein avdelingsdirektør i NAV, seksjonsleiar for fagopplæringa og seksjonsleiar for Oppfølgings- og PP-tenesta jamleg møtest.

Utanom desse samlingane har OT og NAV jamlege møte, der målsettinga er å fanga opp ungdom utanfor aktivitet. Det vert utarbeidd oppdaterte lister kvar månad, der det vert kontrollert om ungdom i målgruppa er registrert hjå NAV. Slik vert mange ungdomar utanfor aktivitet fanga opp av OT.

Før denne type samarbeid startar avklarar ein dette med ungdomen. NAV-kommune innhentiar alltid samtykke frå den unge før ein svarar på spørsmål.

Samarbeid med barnevernet

OT samarbeider godt med barnevernet, men har ikkje pr dato ein konkret samarbeidsavtale vedkomande ungdom med ukjend aktivitet. Barnevernsinstitusjonar tar gjerne direkte kontakt vedkomande ungdom som bur på institusjonen.

Samarbeid generelt

OT blir med ujamne mellomrom kontakta av helseinstansar som ønskjer å etablere samarbeid rundt ungdom utanfor opplæring eller annan kjend aktivitet.

Fengselsvesenet kontaktar også OT der det er trong for å laga ein oppfølgingsplan etter endt soning.

Ressursar i OT

OT i Hordaland har ei rekkje tiltak og verkemiddel utvikla både før og under perioden med *Ny Giv og Program for betre gjennomføring*. Det har vore lagt vekt på at tilboda og tenestene skal vere «saumlause». Det betyr at ungdomen ikkje skal ha pausar i oppfølginga når det er snakk om overgangar. Ungdomen skal alltid ha ein ansvarleg i OT som føl opp. Dette kan illustrerast med ei «tiltakstrapp»:

Hordaland fylkeskommune har hatt ein stor auke i kombinasjonstiltak. Det er etablert fleire fylkeskommunale tiltak for målgruppa, som til dømes Hyssingen produksjonsskole og #Gameplan. Hyssingen produksjonsskole er ein pilot og eit OT- tiltak, der idè- og verdigrunnlaget er å skape eit praktisk orientert læringsgrunnlag som kan gi ungdom lyst, moglegheit og kompetanse til å gjennomføre ei vidaregåande utdanning eller klare seg på arbeidsmarknaden. Tiltaket sine verkstader har ein reell produksjon og leverer varer og tenester til eksterne kundar. Hordaland fylkeskommune utvidar no tilbodet med produksjonsskule i Hardanger. Det grunnleggjande idè- og verdigrunnlaget til produksjonsskulen er å skape eit praktisk orientert læringsgrunnlag som kan gje ungdom under 21 år lyst, moglegheit og kompetanse til å gjennomføre ei vidaregåande utdanning eller klare seg på arbeidsmarknaden.

Skulen sine verkstadar vil ha ein reell produksjon og levere varer og tenester til eksterne kundar.

#Gameplan er eit gruppe- og kartleggingstiltak som OT har etablert og driv for ungdom som for tida ikkje er klar for andre tiltak, men som etterpå oftast går vidare til eitt av dei andre tiltaka.

Utover dette har OT ein avtale med Årstad vidaregåande skole om plass på studiesenter for ungdom i målgruppa. Skulen får midlar for å gje opplæring i teorifag i studiesenteret. Det er pågangen som regulerer talet på plassar, og det er kontinuerleg inntak gjennom året. Studiesenteret vert ofte brukt i kombinasjon med andre tiltak.

Utfordringar og framlegg til tiltak.

OT er i desse dagar del av Deloitte sin forvaltningsrevisjon om fráværstørebyggjande arbeid i 2018. I samband med tilsynet har tenesta hatt fokus på avklaringsamtalane, og korleis samarbeidet med dei vidaregåande skulane på systemnivå kan utviklast. Gode avklaringsamtalar er verdfulle for elevar som er i ferd med å melda seg ut av opplæringsystemet, og det føregår kontinuerleg arbeid for å forbetra dette samarbeidet med skulane.

For å synleggjera både utfordringane og framlegg til tiltak, vert dette sett opp i tabellform:

UTFORDRINGAR	TILTAK
Tidspunkt for melding om tal ungdom utanfor opplæring og annan aktivitet.	På dei jamlege samarbeidsmøta med opplæringsavdelinga vil tidsperspektivet ha fokus.
Oversikt over ungdom som bur på mottak eller i institusjon.	Systematisk samarbeid med leiar for at desse skal ha gode rutinar for å melda endring (t.d. flytting) til OT.
Ulik praksis på dei vidaregåande skulane når det gjeld avklaringsamtalar, permisjon, opplæring i utlandet.	Arbeid på systemnivå med skulane, slik at ein kan sikra seg gode rutinar for at OT skal få tidleg melding når ungdom skiftar status.
Ungdom som ikke svarer på brev, telefon og/eller tekstmelding.	Vurdera meir bruk av sosiale medium. OT vil vurdera eit «prosjekt» der ungdommen vert sterkt oppfordra til å svara på kontakten, og der ein har eit belønningssystem for å svara kjapt (t.d. trekking av ein IPAD).
Tidleg melding når ein lærling bryt kontrakten.	På dei jamlege samarbeidsmøta med fagopplæringskontoret vil rutinar for avbrot ha fokus.
Folkeregisteret vert ikkje jamnleg oppdatert.	Kodeverket i NyVigo er på plass i august, og listene frå Folkeregisteret vert oppdaterte då. Jamlege oppdateringar av registeret vil kunna betra prosessen.
Tenestene til OT kan synast lite kjent ute i kommunane.	Gjera tenesta betre kjent, t.d. gjennom inngåing av fleire samarbeidsavtalar .

Oppfølgingstenesta og pedagogisk psykologisk tenestekontor har inngått samarbeid med firmaet Karabin, og har sett av felles tid til å arbeida med utviklingsarbeid for å vidareutvikla tenestene. Eit av utviklingsområda i samarbeid med Karabin er å forbetra prosessane i høve kontakt med ungdomane i ukjent aktivitet.

Oppsummering og konklusjon

OT arbeider kontinuerleg for å identifisera og gje ungdom med ukjent aktivitet eit meningsfullt og godt opplæringstilbod, slik Forskrift til opplæringslova krev (§ 13.3). Dette er eit tidkrevjande arbeid som krev at ungdomane og deira føresette må samarbeida og gje rask tilbakemelding for å bli registrert med rett kode. Utdanningsdirektoratet sitt kodeverk er detaljert, og slik dagens system er, kan det sjå ut som OT i Hordaland berre kjenner identiteten til 93% av ungdomane i målgruppa. Oppfølgingstenesta kan garantera at alle ungdomane i målgruppa vert kontakta, og vert gjeve tilbod om rettleiing og aktivitet.